

JUSTISDEPARTEMENTET	
02 JAN 2006	
SAKSNR.:	260504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DOK.NR. 141	ARKIVKODE:

Til

Justisdepartementet,

Lovavdelingen,

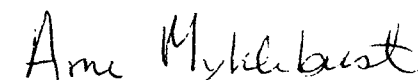
Postboks 8005 Dep., 0030 Oslo

Høringsuttalelse – NOU 2005:8

ISAAC Norge er en organisasjon sammensatt av brukere, pårørende, fagfolk og andre interesserte med målsetting å fremme kommunikasjon og derigjennom økt livskvalitet for personer med store kommunikasjonsvansker.

ISAAC Norge står ikke på listen over høringsinstanser. Vi mener imidlertid at dette lovutkastet i sterk grad berører våre brukere og ønsker å komme med innspill til den videre behandlingen.

Sandane 30.12.05

Arne Myklebust
Leder ISAAC Norge

Høringsuttalelse i forbindelse med NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet

ISAAC Norge er tilsluttet ISAAC International som er en organisasjon som arbeider for å ivareta og bedre livskvaliteten til personer med behov for alternativ eller supplerende kommunikasjon(ASK). Organisasjonen omfatter både brukere, pårørende og fagfolk.

ASK brukerne er barn, ungdom og voksne som uttrykker seg på andre måter enn bare gjennom tale. De kan blant annet bruke blikkpeking, håndtegn, bilder, symboltavler og datamaskiner. Gjennom flere år har ISAAC Norge arbeidet for at alle personer med behov for å benytte ASK i sin kommunikasjon med andre, skal likestilles resten av befolkningen med tanke på retten til å benytte sin kommunikasjonsform. Dette er nødvendig hvis våre brukere skal bli inkludert og få et godt liv likeverdig med andre. Slik det fungerer i dag, har personer med behov for ASK i de aller fleste tilfeller dårlige muligheter til dette både i barnehage, skole, arbeidsliv og ellers i sin hverdag.

En sentral oppgave for ISAAC Norge har de siste årene vært å arbeide for å sikre personer med behov for alternativ eller supplerende kommunikasjon bedre rettigheter i hverdagen. Daglig møter vi brukere som har store begrensninger i sin kommunikasjon fordi hverdagen deres ikke blir tilstrekkelig tilrettelagt. De har ofte ikke tilgang på kommunikasjonshjelpemidler, kompetansen hos nærpersoener er dårlig og mangler ofte når det gjelder å tilrettelegge for deres spesielle måter å kommunisere på, de får ofte ikke opplæring i sitt språk og sin kommunikasjonsform og undervisningsmateriell mangler fullstendig tilrettelagt for ASK- brukere.

Representanter for styret i ISAAC Norge har lest NOU 2005:8 med stor interesse. Vi ser frem til at innholdet i utkastet vil fremstå i lovs form. Utvalget har gjort et godt arbeid og loven vil helt sikkert også kunne bidra til å sikre våre brukere bedre likeverd og tilgjengelighet i hverdagen.

Vi vil likevel uttrykke skuffelse over at språk- og kommunikasjonsproblemer er viet så liten oppmerksomhet. Språk og kommunikasjon er grunnleggende for et menneskes utvikling og livskvalitet. Kommunikativ tilgjengelighet er vel så viktig som fysisk tilgjengelighet. Dette er i noen grad beskrevet i NOU-en, men så vidt vi kan se først og fremst i forhold til IKT og annen informasjonsformidling. Også i forhold til disse områdene mener vi det hadde vært på sin plass å vise til eksempler som ivaretar våre brukere.

Tilgjengeligheten vil imidlertid i enda større grad gjelde den daglige kommunikasjonen. Det å ikke kunne bruke spesiell kommunikasjon som Bliss-symboler, andre grafiske symboler eller håndtegn i sin daglige kommunikasjon, må ses på som den verste form for diskriminering. Våre brukere opplever dette daglig i omgang med nærpersoener i barnehage, skole, avlastningsboliger, arbeid m.m. At dette problemet er viet så liten oppmerksomhet, er sterkt beklagelig.

Personer med behov for ASK er en mangfoldig gruppe. Innenfor denne finner vi personer med kun fysiske problemer, personer med sansetap, personer med kognitive begrensninger og personer med sammensatte problemer. Vi finner således vår brukergruppe igjen i utvalgets definering av nedsatt funksjonsevne(Bl.a. 10.4.4), men i liten grad i teksten ellers.

Ved gjennomgang av lovverket, trekker utvalget frem rettigheter som hørselshemmede har i forhold til bruk av og opplæring i tegnspråk. Det samme gjelder sterkt svaksynte og blinde

personer i forhold til punktskrift. Både overfor hørselshemmede og sterkt svaksynte eller blinde er det altså på dette området iverksatt positive særbehandlinger som har bedret deres livskvalitet. Vi kan ikke se at våre brukere er mindre "verdige trengende", for å bruke utvalgets egne ord (10.10 s 181).

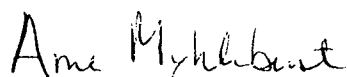
Eksempler på tilrettelegging i forhold til "vår" gruppe ønsket vi hadde vært omtalt i NOU-en. Det å ha et språk er en grunnleggende menneskerett, og mulighet til å kommunisere på den mest hensiktsmessige måten og i tråd med individets forutsetninger, vil samsvare med utvalgets basis i prinsippet om likeverd(9.3.3.6). Personer med behov for ASK i sin hverdag burde kunne trekkes frem som eksempel på en gruppe som i dag klart diskrimineres både i forhold til den generelle befolkningen og i forhold til andre med behov for spesiell tilrettelegging når det gjelder språk og kommunikasjon. Sett i forhold til disse blir personer med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon klart diskriminert i dagens samfunn.

Styret i ISAAC Norge er helt enige med utvalgets flertall som "tar sikte på å foreslå enkelte regler som i praksis vil styrke de individuelle rettigheter til en nærmere definert målgruppe"(9.5.5 og 11.2). Vi sier oss videre helt enig med flertallet i utvalget som hevder at det er behov for å vurdere enkelte endringer i gjeldende regler i forhold til skole og utdanning for å sikre at det ikke foreligger diskriminering når reglene etterleves(10.12.5.5). Dagens regelverk er ikke sterkt nok. Dette har ISAAC Norge tatt opp med daværende Utdannings- og Forskningsdepartement og vil ta dette opp igjen med nåværende Kunnskapsdepartement.

Det vil imidlertid være behov for å rettighetsfeste tilrettelagt kommunikasjon også på andre arenaer, slik som barnehage, dagaktivitet, fritidssysler m.m. og denne retten må nedfelles i dagens lovverk. Dette skulle vi ønske utvalget hadde påpekt på lik linje med at fysisk tilgjengelighet beskrives i så mange eksempler.

Som en konklusjon vil styret i ISAAC håpe den videre behandlingen av utkastet fører til en nyansering gjennom eksempler som viser bredden i målpersoner, spesielt med tanke på de som har behov for kommunikativ tilgjengelighet.

Med vennlig hilsen

Arne Myklebust
Leder av ISAAC Norge

S

Sylvi Storvik
Styremedlem ISAAC Norge